

ἔμεινεν οὕτω παρασκευαζόμενος μέχρι τοῦ πρωῆ· διότι ἦτον ἐσπέρα. Ἐπειτα δὲ ἔπεμψε τὴν αὐτὴν νύκτα καὶ τὸ πεζικὸν πρὸς τὸν δρόμον τῆς Πελοποννήσου, ἵνα φοβήσῃ τοὺς Πελοποννησίους, νὰ προσίγῃσιν ἐκεῖ.

§. 9. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, μαθόντες τὸν θάνατον τοῦ Λεωνίδου, συνηθροίσθησαν πανδημί· εἰς τὸν Ἴσθμόν, καὶ ἐτείχιζον αὐτὸν ἡμέραν τε καὶ νύκτα μὲ μεγάλην βίαν ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν. Ἦσαν δὲ οὗτοι, οἱ Λακεδαιμόνιοι, Ἀρκάδες, Ἠλείοι, Κορίνθιοι, Σακυῖοι, Ἐπιδαύριοι, Φλιάσιοι, Τροιζήνιοι, καὶ Ἑρμιονεῖς, ἔχοντες στρατηγὸν τὸν κλειρόβροτον ἀδελφὸν τοῦ Λεωνίδου, καὶ βασιλεῖα τῶν Λακεδαιμονίων. Οἱ δὲ λοιποὶ τῆς Πελοποννήσου ἠσύχαζον ἄνευ τινοῦ προφάσεως· ἐπειδὴ ἐπέρασαν καὶ τὰ Ὀλύμπια, καὶ ἡ ἐφορτὴ τῶν Καρνείων. Οὕτω ταῖσιν τεειχίζοντες οὗτοι τὸν Ἴσθμόν, πολλῶν μυριάδιον ἀνθρώποι, ἔφραξαν καὶ τὸ στενὸν τῶν Μεγάρων κατὰ τὰς Σκιρωνεΐδας πέτρας. Οἱ δὲ ἐν Σαλαμίνοι στρατηγοὶ τῶν Πελοποννησίων, ἰδόντες τὸν Περσικὸν εὐλόν, καὶ ἀκούσαντες ὅτι στρατεύει καὶ τὸ πεζικὸν πρὸς τὴν Πελοπόννησον,

ἔρως ἤθρησαν, καὶ σχεδὸν ἐθαύμαζον πῶς ἐπέ-
 σθε ὁ Κύρουσ' αὐτῶν, καὶ ἐμενευ ἐκεῖ. Ὅθεν
 συνέβη πάλιν διαφωνία, καὶ συνεκροτήθη καὶ
 ἄλλο συνέδριον. Ἰαὶ οἱ μὲν Πελοποννησῖοι
 ἔλεγον, νὰ πολεμήσωσιν εἰς τὸν Ἴσθμὸν· οἱ
 δὲ Ἀθηναῖοι, Αἰγινῆται καὶ Μεγαρεῖς, ἤθελον
 εἰς τὴν Σαλαμίνα. Διὰ τοῦτο συνέβη μεγάλη φι-
 λουκία, καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς βλέπων, ὅτι δὲν
 καταπέθωνται, ἐξήλθεν ἐκ τοῦ συνεδρίου, καὶ
 ἐπέμψε τὸν Σίκινον πρὸς τὸν Ξέρξην, νὰ εἰπῇ,
 ὅτι οἱ Ἕλληνες φοβηθέντες, ἐτοιμάζονται νὰ
 φύγῃσι, καὶ νὰ μὴ τοὺς ἀφῆσῃ, ἀλλὰ νὰ τοὺς
 ἀποκλείσῃ, νὰ τοὺς κυκλώσῃ, καὶ νὰ τοὺς
 φθείρῃ ἐκεῖ εὐκολώτατα.

**Μάχη ἐν Σαλαμίνα, καὶ στρατηγὸς
 τῶν Ἑλλήνων ὁ Θεμιστοκλῆς.**

§. ι. Ἡ Σαλαμίς εἶναι νῆσος τοῦ Σαρων-
 νικοῦ κόλπου, μεταξύ Μεγαρίδος καὶ Ἀττικῆς,
 καὶ σχηματίζει δύο ρεῖα, τὸ μὲν πρὸς τὴν
 Μεγαρίδα τὸ ρεῖον ἄνω, τὸ δὲ πρὸς τὴν Ἀτ-
 τικὴν, ὡς δώδεκα ρεῖα ρεῖον. Μεταξὺ δὲ
 ταύτης καὶ τοῦ Πειραιέως λιμένος εἶναι τὸ

μικρὰ νῆσος Ψυτάλεια καλουμένη. Κατωτέρω
 δὲ ταύτης εἶναι τὸ πρὸς τὴν Ἀττικὴν πρεσβυτή-
 μιον ἀκρωτήριον τῆς Σαλαμῖνος, ὅπερ σχη-
 ματίζει τὸν λιμένα, ὅπου ἦτον ὁ ρόλος τῶν
 Ἑλλήνων. Πισεύσας τοῖσιν ὁ Ξέρξης τὴν δια-
 βολὴν τοῦ Θερμισκλέους, ἐκέλευσε νὰ κυλιώ-
 σαι τὴν Σαλαμίνα εὐθὺς τὴν νύκτα ταύτην.
 Ἰσθὰ δὲ τὸ μισονύκτιον ἔπεμψον οἱ Πέρσαι
 ζρότευμα πύλιν, καὶ ἔλαβον τὴν Ψυτάλειον,
 ἀνογκαστάτην οἴσαν, καὶ πρὸς ἐπανόρθωσιν
 τῶν τετραμένων πλείων, καὶ πρὸς συνηρίαν
 τῶν κινδυνεύοντων ἔπεισθη ἐκεῖ ἔπρεπε νὰ κα-
 ταφέρωνται τὰ ἐκ τῆς ναυμαχίας ναυόγρια. Ὅθεν
 ὁ ἔχων ταύτην, τοὺς μὲν ἐχθροὺς βλάπτει· καὶ
 φρονεῖ εὐκόλως, τοὺς δὲ οἰκείους περιποιεῖται
 καὶ σώζει. Ἐπειτα δὲ ἔτρεψαν τὸ ἐσπέριον κέ-
 ρας τοῦ ρόλου, καὶ ἔκλεισον τὸ ρεῖον ἀπὸ τῆς
 Μουρυχίας μέχρι τῆς Σολομῖνος. Ἔπειτα ἔπεψαν
 τριήρεις ἰκοσάς, καὶ ἔκλεισαν καὶ τὸ πρὸς τὴν
 Μεγαρίδα ρεῖον, ὥστε ἔμειναν οἱ Ἕλληνες ἀ-
 παταχόθεν κεκλεισμένοι, εἰς τὴν Ἐλευσίαν
 κώπρον, καὶ ἐλπίδα σωτηρίας εἰς τὴν νύκτα
 μόνον ἔχοντες. Ταῦτα δὲ πάντα ἐγένοντο τὴν
 νύκτα τοσόν μυσικῶς, ὥς οἱ Ἕλληνες οὐκ εἶ-

γυν πρηντελῶς εἰδῆσαν, ἀλλ' ἐνόμιζον, ὅτι οἱ ἐλθροὶ ἴσαντο εἰς τὴν θείαν ἐκείνην, ὅπου παρετάχθησαν τὸ ἐσπέρας.

§. ια'. Τούτων δὲ γενομένων, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐφιλονείκουν ἔτι εἰς τὸ συνέδριον. Ὁ δὲ Ἀριστείδης ἐξόριστος ὢν εἰς τὴν Ἀγυῖαν τότε, ἐμάθησε πάντα τὰ τῶν Ἑλλήνων. Μαθὼν δὲ καὶ τὴν κύκλωσιν, ἦλθε τὴν νύκτα διὰ μέσου τοῦ βαρβαρικοῦ στόλου μετὰ πολὺν κίνδυνον εἰς τὴν Σαλαμίνα, καὶ σταθεὶς ἐξωθεν τοῦ συνεδρίου, ἐκάλεσε τὸν Θημιστοκλέα ἔξω, νὰ διηγηθῇ τὴν κύκλωσιν. Ὁ δὲ Θημιστοκλής εἶπε πρὸς αὐτὸν τὴν αἰτίαν τῆς κυκλώσεως, ἀλλὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ συνέδριον, νὰ βεβαιώσῃ τὸν κίνδυνον, καὶ νὰ παρακινήσῃ καὶ αὐτὸς τοὺς Ἕλληνας εἰς μάχην· διότι ἄλλη ἐλπίς σωτηρίας δὲν εἶναι. Εἰσελθὼν τοίνυν ὁ Ἀριστείδης εἰς τὸ συνέδριον, εἶπεν αὐτὰ τε καὶ ἄλλα πολλά· ἀλλ' ἐκεῖνοι δὲν ἐπίστευον τὴν κύκλωσιν, καὶ συνέβη ἄλλη φιλονεικία περὶ τούτου. Ἐν τούτοις δὲ, Παναϊτιὸς τις Τήνιος ὢν εἰς τὸν στόλον τοῦ Ξέρξου σύμμαχος ἐξ ἀνάγκης, ἔφυγεν εἰς τοὺς Ἕλληνας μετὰ μίαν τριήρη, ἵνα φανερώσῃ τὴν κύκλωσιν. Ταυτην

δὲ τὴν εὐεργεσίαν τῶν Τηνίων ἔγραψον οἱ Ἕλλη-
 ληνες ὑπερὸν εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς τρίποδα. Μὴ
 αὐτὴν δὲ τὴν τριήρη, καὶ μὲ τὴν Λημνίαν,
 ἣτις ἠὲτομόλησεν εἰς τὸ Ἄρτεμίσιον, ἐγένοντο
 αἱ τριήρεις τῶν Ἑλλήνων τριακόσαιο ὀγ-
 δοῦκοντα. Πιστεύσαντες τοῖσιν τοὺς λόγους τοῦ
 Παναϊτίου, ἀπεφάσισαν πρὸς τὸ πρῶτον τὴν ναυ-
 μαχίαν, θύλοντες καὶ μὴ θύλοντες. Ὄθεν λύ-
 σαντες τὸ συνίδριον, παρεσκευάζοντο. Ἐπρι-
 πον ὅμως νὰ κυριεύσῃ πρῶτον τὴν Ψυτά-
 λειαν, καὶ ἐπεμψαν τὸν Ἄρριεῖδην μὲ στρα-
 τευμα ἐκλεκτὸν, ὅστις φρουρῆσας τοὺς ἐκεῖ Πέρ-
 σας, ἔλαθεν αὐτὴν, καὶ τὴν ἐκράτησε μέχρι
 τέλους τῆς μάχης, ὅθεν ἔδραψε πολὺ τοὺς
 Πέρσας· ἐπειδὴ ὁ μέγιστος ἀγὼν τῆς ναυμα-
 χίας ἐγένετο περὶ τὴν νῆσον ταύτην. Ἐλαθε
 καὶ ἀίχμαλώτους ἐπισήμους ὁ Ἄρριεῖδης ἐκεῖ-
 θεν, ἐν οἷς ἦσαν καὶ οἱ τρεῖς υἱοὶ τῆς Σανδαύ-
 κης ἀδελφῆς τοῦ Ξέρξου, καὶ ἐπεμψεν αὐτοὺς
 πρὸς τὸν Θεμισοκλέα.

§. β. Οἱ δὲ ἄλλοι στρατηγὸν συνάξαντες
 τοὺς ἐπιστάτας αὐτῶν ἕκαστος, ἐδημηγόρησαν
 ὡς ἔπρεπε· μάλις δὲ ὁ Θεμισοκλῆς ἐδημη-
 γόρησε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους δημηγορίαν δευ-

ορτάτην, καὶ ἀρομοδιωτάτην εἰς τὴν περίσασιν, ἵ-
 ἐπαρθημήσας πάντα τὰ ἐκ τῆς ὀρετῆς γενόμε-
 μα καλὰ, καὶ τὰ ἐκ τῆς κακίας κακὰ, καὶ
 παραινῆσας αὐτοὺς, νὰ προτιμήσῃσι τὰ βέλ-
 τινα. Νὰ προτιμήσῃσι τὴν εὐξάν καὶ ἐλευθε-
 ρίαν, νὰ φανώσιν ἀξιοὶ τῶν προγόνων, καὶ
 φροδιτοὶ πρὸς τοὺς βαρβάρους. Ταῦτα πάντα
 κρέμαται, ἔλαγεν, ἐκ ταύτης τῆς ναυμαχίας.
 ἧτις εἶναι ὀλίγων ὥρᾳ ἔργον. Καὶ ἂν ἀγνοή-
 θῶσι προθύμως καὶ πικρῶς, ἐκέρθησαν τὸ πᾶν.
 ἂν ὄμως δειλιάσῃσι τὸν κίνδυνον, ἢ ἀπιστή-
 σῃσι, γίνονται δοῖλοι, καὶ ἀνδρόποδα τῶν
 βαρβάρων. Ἐπειτα δὲ ἐκίλευσε, νὰ ἐμδῶσιν
 εἰς τὰς τριήρεις. Αὐτὸς δὲ ἐθυσίαζε, καὶ τότε
 ἤλθον οἱ ῥηθέντες αἰχμαλώτοι, καὶ ἐθυ-
 σίασε καὶ αὐτοὺς εἰς τὸν Διόνυσον, κατὰ τὸν
 λόγον τοῦ μόντεως. Ἐπειτα δὲ περιέμενε τὸν
 συνηθῆ πελάγιον ὄνεμον, ὅστις ἦτον ὠφέλιμος
 πρὸς αὐτοὺς, καὶ βλαβερὸς πρὸς τοὺς Πέρ-
 σας. Τότε ἐπέστρεψε καὶ ἡ τριήρης ἐκ τῆς Αἰ-
 γύνης, ἧτις ἐκόμισε τὴν θυσίαν πρὸς τοὺς
 Αἰακίδας, διαπεράσασα διὰ τοῦ βαρβαρικοῦ
 ῥόλου.

§. γ'. Μετὰ δὲ ταῦτα παρετάχθησαν εἰς

μάχην ἀπὸ τοῦ ἐσωτέρου μέρους τε ἠΐντος
 ἀκρωτηρίου τῆς Σαλαμῖδος, κατὰ πλοῦτος τοῦ
 ρευθῦ, μέχρι τῆς Ἀττικῆς. Ἀντιπαρετύχθη-
 σαν δὲ καὶ οἱ Πέρσαι ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ μέ-
 ρους τοῦ ἀκρωτηρίου μέχρι τῆς Ἀττικῆς, καὶ
 μεταξύ αὐτῶν εἶχον τὴν Ψυτάλειον. Ἴν ταύ-
 τη δὲ τῇ παρατάξει, τῶν μὲν Περσῶν αἱ τριή-
 ρεις ἦσαν χίλιας διακόσιαι ἑπτὰ ἢ μόνον χί-
 λιας κατ' ἄλλους. Τῶν δὲ Ἑλλήνων τριακόσαι
 ὀδονήκοντα. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἦσαν ἔτι
 ὀλιγώτεραι τῶν Ἑλλήνων, καὶ αἱ διακόσιαι
 αὐτῶν ἦσαν τῶν Ἀθηναίων. Τὸ μὲν δεξιὸν κέ-
 ρας εἶχον οἱ Ἀθηναῖοι, τὸ δ' ἄριστον οἱ
 Λακεδαιμόνιοι. Οἱ δὲ Πέρσαι ἔταξαν πρὸς μὲν
 τοὺς Ἀθηναίους, τοὺς Φοίνικας· πρὸς τοὺς
 Λακεδαιμονίους δὲ, τοῖς Ἴωνας, οἰκονο-
 μούντες τὸ πρῶγμα· διότι ἦτον ὑπεψία, ὅτι
 οἱ Ἴωνες, ἀπέγονται τῶν Ἀθηναίων ὄντες, Ἀττι-
 κίζουσιν. Ἔτι δὲ μόνον οἱ Φοίνικες ἦσαν ὀπω-
 σοῦν ἱκανοὶ, καὶ παραταχθῶσι πρὸς τοὺς Ἀθη-
 ναίους. Ἐφώρμησαν τοίνυν οἱ Πέρσαι πρῶτον
 πρὸς τοὺς Ἑλλήνας· ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐτρέπησαν
 πρὸς τὴν ξηρὸν, ἴσως, ἵνα ἐλκύσωσιν αὐτοὺς
 πρὸς τὸ ρευώτερον. Τότε ἤκουσαν φωνὴν γυ-

ναϊκὸς λέγουσαν· ὡς δὲ αἰμύνοι, μέχρι τίνος ἔτι πρόμνην ἀνακρούεσθε. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἐλευσίως ἤκουστο ἄλλος θόρυβος σοβαρῶς πολλῶν μυριαδῶν οὐθρώπων, ὡς ἐγίνετο ἐν τῇ πομπῇ τοῦ μουσικοῦ Ἰάκχου. Ταῦτα δὲ καὶ ἄλλα πάλ- λά τοιαῦτα ἦσαν θαύματα τῶν στρατηγῶν εἰς ἐγκαρδίωσιν τοῦ στρατοῦ.

§. 18. Πρῶτος δὲ ἤρξατο τῆς μάχης Ἀμεινίας ὁ Ἀθηναῖος, ἀδελφὸς Λισχύλου τοῦ ποιετιῦ, ὅστις προχωρήσας πρὸς τὴν ναυαρχίδα τριήρη τοῦ Ἀριαμένους, ἤλθει εἰς χεῖρας. Ἦτον δὲ μεγίστη ἡ τριήρης αὕτη τοῦ Ἀριαμένους, καὶ ἐκεῖθεν, προχωροῦντες οἱ Πέρσαι, ἐτόξευον ὡς ἀπὸ τινας πυργῶν πρὸς τὴν ναυαρχίδα τοῦ Θεμιστοκλέους. Περιπλα- κείς οὖν ὁ Ἀμεινίας μὲ αὐτὴν, εἶν ἐδύνατο, οὔτε νὰ λάβῃ αὐτὴν, οὔτε νὰ χωρισθῇ ἀπ' αὐ- τῆς. Ὁ δὲ Ναύαρχος Ἀριαμένους ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ξέρξου, ἀνδρείος καὶ τολμηρὸς ὢν, ἐπή- δευσεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τριήρη, ἔνθα ἦσαν ὁ Ἀμεινίας, καὶ Σωσικλῆς ὁ Πελοπίδας, οὔτινες ἀκοντίζοντες, ἔρριψαν τὸν Ἀριαμένειον εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡ δὲ Ἀρτεμισία εὗροῦσα ὕψερρον τὸ σῶμα αὐτοῦ μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἐκόμισεν

αὐτὸ πρὸς τὸν Ξέρξην. Ὀρῶντες οὖν οἱ Ἕλλη-
 ληνες τὴν περιπλοκὴν ταύτην, ὡρμησθῆναι εἰς
 βροχίαν τοῦ Ἀμεινίου, καὶ οὕτως ἤρξατο ἡ
 ναυμαχία. Οἱ δὲ Λίγυες εἶλεγον, ὅτι ἡ ἐκ
 τῆς Λίγυος ἐπιστρέψασα τριήρης, ἤρξατο τῆς
 μάχης.

Θ. ε'. Τὰ πλοῖα τῶν Περσῶν ἦσαν μὲν
 πολλὰ, ἀλλὰ εἶναι εὐδυναυτοὺς καὶ ἐνεργῶσις ἴλα,
 διὰ τὴν ρευστότητα τοῦ παρθίου, καὶ ἐμάχοντο
 ἴσα πρὸς ἴσα, ἄτακτα πρὸς εὐτακτα, καὶ ἀ-
 μαίεστοι πρὸς ἐμπειροτέρους. Ἔτι δὲ κατε-
 τάραττο, καὶ ἐβλάπτειν αὐτὰ καὶ ὁ ῥηθίς αὐτοῦ,
 ἐπειδὴ ἦσαν βρεία καὶ δυσκόθεκτα, ὡς ἐπι-
 πτεον πλόγια πρὸς τὰ Ἕλληνικὰ ἀντίπρωρα ὄν-
 τα, καὶ αἰεὶ ἐν τάξει καὶ ἀρμονίᾳ εἰς τὰ ἐμτρο-
 σθῆν χωροῦντα, καὶ μόνον εἰς τὰς παραγγελίας
 τοῦ Θεισοκλέους προσέχοντα. Τινὲς δὲ τῶν
 Ἰώνων ἐδέχθησαν τὰ γράμματα τοῦ Θεισο-
 κλέους, καὶ κατ' ἐκείναι ἐπολιέμενον. Ἐπειδὴ
 ἔγραψεν, ὅτι ἂν δὲν δυναθῶσι καὶ φύγωσι πρὸς
 τοὺς Ἕλληνας, καὶ καὶ βλάβιτωσι τοὺς βαρ-
 βάρους εἰς τὰς μάχας. Οἱ πλείους ὅμως ἔλα-
 θον καὶ τριήρεις Ἕλληνικὰς, ὡς καὶ ὁ Θεμή-
 τωρ καὶ Φύλακος, οἱ Σάμιοι. Διὰ τοῦτο ὕστε-

ρον τὴν μὲν Θερμύτρα κατίευσαν οἱ Πέρσαι
 τύρουνον τῆς Σάμου· τὸν δὲ Φύλακον ἔγρα-
 ψαν εὐεργέτην τοῦ βασιλέως, εἶδωκαν αὐτῷ
 καὶ γῆν ἰκανὴν εἰς τὴν Περσίαν. Οὕτω τοίους
 μαχόμενοι εὐτάκτως καὶ εὐκόσμως οἱ Ἕλλη-
 νες, ἔτρεψαν τὴν πρώτην τάξιν τῶν Περσῶν.
 Τότε ἐγένετο ὁ μέγας ὄλεθρος· ἐπειδὴ ἡ πρῶ-
 τη τάξις φεύγουσα, ἔπιπτεν εἰς τὰς ἄλλας,
 τὰς ἔπειθεν ἰσαμίνας, καὶ κατετύραττεν αὐ-
 τὰς. Ἐκεῖται δὲ ἔσπευδον, νὰ περάσωσιν εἰς τὸν
 τόπον τῆς πρώτης τάξεως, εἰς ἐπίδειξιν, ἢ
 διὰ τὸν φόβον. Ἐπειδὴ ὁ Ξέρξης ἐθεώρει τὸν
 ἀγῶνα, καθήμενος ἐπὶ θρόνου πρὸς τοὺς πρό-
 ποδας τοῦ ὄρους τῆς Ἀττικῆς Κορυδαλλοῦ καὶ
 Αἰγιάλειω καλουμένου, ἐπὶ τινος λόφου παρα-
 θαλασσίου. Ἐτι δὲ εἶχε παρ' αὐτῷ καὶ τινα
 Σάμιον ὀξυδερκέστατον, Δράκοντα καλούμενον,
 ὅστις ἐβλεπεν εἰκοσι ράδια μακρὰν. Ὅθεν εἶδω-
 κεν αὐτῷ χεῖλια τάλαντα μισθῶν, καὶ τὸν με-
 τεχειρίζετο ὡς τηλεσκοπίον. Ἐκεῖ τοίους συνε-
 τρίβοντο, καὶ διεφθείροντο ὑπ' ἀλλήλων οἱ
 Πέρσαι, μεταξὺ τοῦ τροσούτου θορύβου καὶ
 τροχῆς τῶν κυμάτων καὶ τῆς ἀταξίας.

§. ις. Οἱ δὲ Ἕλληνες διώκοντες αὐτοὺς

ἐν τρισυτή ἀταξία ὄντας, συνέτριβον, ἐρό-
 νευον, ἐθύθιζον, καὶ πᾶν ὅ,τι ἄλλο ἐδύναυτο
 ἔπρωττου μεταξὺ τοῦ κυκεῖνος ἐκείνου, ἰπτά-
 μενοι ἐπὶ τῆς θαλάσσης ὡς οἱ ἀετοί, καὶ πλείον-
 τες ἐπὶ τῶν κυμάτων ὡς οἱ Δελφίους. Ἐκεῖ
 ἦτον θάσμα, καὶ βλίπης τοὺς Ἀθηναίους καὶ
 Αἰγυπῆτας τότε, τοὺς ἐμπειροτάτους τῆς ναυ-
 τικῆς, εὐώκοντας ὡς ἰπταμένους, ὠρμῶντας
 ὡς Δελφίους, καὶ βυθίζοντας καὶ συντρίβοντας
 τὰ πλοῖα τῶν βαρβάρων. Ταῦτα τὰ δύο ἀντί-
 ζηλα εἶναι, ἐφιλοτιμήθησαν, καὶ εὐρίσκουσι τότε
 κατὰ βαρβάρων τὴν ὑπεροχὴν αὐτῶν, καὶ ἐ-
 νήργησαν τὴν μεγίστην φθόρον τῶν Περσῶν.
 Ἐν ταύτῃ τῇ ταραχῇ εἶδεναι τὴν Ἀρτε-
 μίσιν μίαν τριήρης ἀττική. Ἐμτροσθεν δὲ
 αὐτῆς εὐρέθη ἡ ναυαρχίς τῶν Καλυυδέων, ἐν
 ἣ ἦταν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Δαμασίθυμος. Ἀναγ-
 καζομένη δὲ ἡ Ἀρτεμισία, ἐπέπεσε καὶ ἐθύθι-
 σεν ἀνδρῶν ταύτην τὴν τριήρη. Ὁ μὲν σκῆ-
 πος οὐτῆς ἔμεινεν ἀδηλός· πλὴν ὡς ἐκ τῶν
 περιτάσιων, προκίπτουσι τρεῖς ὑποψίαι. ἢ
 κατὰ τύχην συνέβη τὸ πρᾶγμα· ἢ ἐμίσει τὸν
 Δαμασίθυμον· ἢ ἠθέλησε, καὶ ἀπατήσῃ τὸν
 Ἀθηναίου, ὅπερ καὶ ἐπέτυχε, καὶ ἔτι ἐν ἄλλοι.

Ἐπειδὴ ὁ Διόσκων αὐτὴν Ἀθηναῖος, ἰδὼν, ὅτι ἐσύθησε τριτὴρ τῶν ἔθρων, ἐνόμισεν, ὅτι ἦτον τριτὴρος συμμαχική, μὴ γυνυρίζων αὐτὴν ἀκριδῶς μακρόθεν· ἢ ἐνόμισεν ὅτι βροηθεὶ τοὺς Ἕλληνας, Ἕλληνας εὖσα ἢ Ἀρτεμισία. Ὄθεν ἀφῆκεν αὐτὴν, καὶ ἔδωκεν ἄλλην. Ἐυτεῦθεν δὲ γίνεται δῆλον, εἰς ποίαν ταραχὴν καὶ σκορπισμὸν κατήντησεν ὁ σόλος τῶν Περσῶν. Ὁ δὲ Ξέρξης καὶ οἱ περὶ αὐτὸν, ἐνόμισον Ἕλληρικὴν τὴν βυθισθεῖσαν τριτὴρ. Τότε εἶπεν ὁ Ξέρξης· σήμερον ἐγίνοντο αἱ γυναῖκες ἄνδρες, καὶ οἱ ἄνδρες γυναῖκες. Δὲν ἐσύθη καὶ ψυχὴ ἐκ τῆς τριτῆρους ἐκείνης, γὰρ μαρτυρήθη τὴν ἀλήθειαν. Ἐπειτα δὲ ἔλαβεν εἰς πλείονα ὑπόληψιν τὴν Ἀρτεμισίαν, ἔδωκεν αὐτῇ καὶ τὸ σκεῦος τῆς ναυμαχίας· τῷ δὲ ναυόρχῳ ἔδωκεν ἡλακότην. Ὁ δὲ Πολύαινος λέγει, ὅτι εἶχε ἐμπορίαν Ἕλληνικὴν καὶ Περσικὴν, καὶ μετεχειρίζετο αὐτὸς κατὰ τὰς περιστάσεις. καὶ διὰ ταύτης ἐξηπάτησε τοὺς Ἀθηναίους.

§. ιζ. Φαίνεται δὲ ἐκ τῶν ἐξῆς, ὅτι καὶ οἱ Ἴωνες συνήρογισον πολλὴν φθορὰν τῶν Περσῶν, μετὰ τοῦ ἀρμοδιωτάτου θορύβου. Ἐπειδὴ τινὲς Φοίνικες κατηγοροῦσαν αὐτοὺς

πρὸς τὸν Ξέρξην, ὡς ἐπισούλους· καὶ ὅτι ἐξ
 αἰτίας αὐτῶν, ἐγθάρασαν πολλὰ τριήρεις τῶν
 Φοινίκων. Κατὰ τύχην εἰρήθη παρὺν ὁ Ἄρ-
 ράμης, ὅστις ἦτο ἰσχυρὸς φίλος τῶν Ἰώνων, καὶ ἐ-
 βουλήθη αὐτούς. Ἐν τούτοις δὲ εἶδον μίαν
 τριήρη τῶν Σαμοθρακῶν, βυθίζουσαν μίαν
 Ἀττικὴν. Ἐπελθούσα δὲ μία τῶν Αἰγινήτων,
 ἐβύθισε τὴν τῶν Σαμοθρακῶν. Οἱ δὲ Σαμο-
 θρακῆς ἀκουτισταὶ ἔμπειροι ὄντες, ἐσώθησαν ἐπὶ
 τῆς βυθισθείσης τριήρους, καὶ ἀκουτίζοντες,
 εἰδῶξαν τοὺς Αἰγινήτας, καὶ ἔλαβον τὴν τριή-
 ρη αὐτῶν. Τοῦτο τὸ ἔργον τῶν Σαμοθρακῶν,
 ἔσωσε τοὺς Ἴωνας, ἐκ τοῦ κινδύνου, καὶ ἀπε-
 κεφάλισε τοὺς κατηγόρους ὁ Ξέρξης. Διότι καὶ
 οἱ Σαμοθρακῆς ἐνομιζοντο Ἴωνες. Τέλος δὲ
 ἐφυγον δι' ὅλου οἱ Πέρσαι πρὸς τὸν Φαληγεῖα,
 ἔπου ἦλθεν εὐθύς καὶ τὸ πεζόν, εἰς προϋλά-
 ξιν αὐτῶν. Οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπεψαν τοὺς Αἰ-
 γινήτας ἔμπροσθεν, νὰ φυλάττωσι τὸν πορθ-
 μόν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καταδιώκοντες ὀπίσθεν,
 ἐβύθισον καὶ ἐφόνευσον πάλιν· καὶ ὅσοι ἀπέ-
 φυγον τοὺς Ἀθηναίους, ἐπέπιπτον εἰς τοὺς
 Αἰγινήτας. Ὅθεν ἐγένετο καὶ τότε πάλιν ἡ
 φθορὰ ἐξαίσιος. Τότε ἐν ᾧ εἰδῶκεν ὁ Θεμισ-

ροκλῆς μίσην τριήρη, εἰδὼς καὶ ὁ Πολύκριτος
 ὁ Αἰγυπτῆς ἄλλην. Γνωρίσας δὲ τὸν Θεμισ-
 ροκλῆα ἐκ τῆς ναυαρχείας τῶν παρσῆμων,
 ὠνείδισεν αὐτὸν τριῆρα τινα, κράξας μεγαλο-
 ρούτος. Οὕτω μὲν ἔζουσιν, Θεμισρόκλεις, οἱ
 Αἰγυπτῆται. Ἐπειδὴ κατηγορήθησαν εἰς τοῦτο,
 ὡς εἰρηται, οἱ Αἰγυπτῆται. Λαβὼν δὲ ὁ Πολύ-
 κριτος ταύτην τριήρη, ἣτις ἦτον Σιδονία,
 εἶπεν ἐν αὐτῇ καὶ τὸν Αἰγυπτῆτην Πυθέου, ἔν
 ἑλθεῖν, ὡς εἰρηται, αὐτῇ ἡ τριήρης κατατε-
 τρωμένον εἰς τὴν Σκύαθον. Καὶ οὕτως ἐλευθε-
 ρωθεὶς καὶ ἐκείνος, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Αἴγυπον.

§. ιη'. Τέλος δὲ, συνέφυγον εἰς τὸν Φα-
 ληρία οἱ λοιπαὶ τριήρεις τῶν Περσῶν, ὅσαι
 ἐδυνήθησαν, καὶ οὕτως ἔπαυσεν ἡ μάχη αὕτη
 ἡ περιβόητος, ἣτις ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα, συνερ-
 γεία τῶν Ἀθηναίων, καὶ προνήσει τοῦ Θεμι-
 ροκλέους. Ἐπειδὴ ἂν ἐμῆδιζον καὶ οἱ Ἀθηναῖοι
 διὰ τὸν φόβον· ἢ ἂν ἔφευγον διὰ τὴν ἰσχυ-
 ρογνωμίαν τοῦ Εὐρουδιάδου, καὶ τὴν κατοφρό-
 νησιν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ὅστις ἐξέτεινε
 καὶ τὴν ράβδον, νὰ πατάξῃ τὸν Θεμισρόκλειαν
 ἐμπροσθεν τῶν ἄλλων ροστιηγῶν, οἱ ἄλλοι
 οὐκ ἦσαν ἱκανοὶ μήτε διὰ ναυμοχίαν, μήτε

διὰ πεζομαχίαν (α). Εἰς τί ὄρα ἐγρησόμευεν ὁ τειχισμός τοῦ Ἰσίου, ὃν ἔμευεν ἡ Πελοπόννητος ἄνευ ναυτικῆς δυνάμεως; Ὁ Θεμιστοκλῆς ὅμως καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὑπέφερον ταῦτα τὰ λακωνικά βαρβαρίσματα, καὶ τότε καὶ ἄλλοτε οἰκουνομεῦντες τὸ πρᾶγμα, διὰ τὴν εὐπορίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἐφρουδέθησαν τοίνυν καὶ πολλοὶ ἐπίσημοι Πέρσαι καὶ Μηδοὶ, καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, ἐν οἷς καὶ ὁ ναύαρχος, Ἀρσιμένης κατ' Ἡρόδοτον, καὶ Ἀρισμένης κατὰ Πλούταρχον, καλούμενος. Ἕλληνες δὲ ἐφρουδέθησαν εὐλαγεῖ· ἐπειδὴ ὅσοι ἐπιπταν εἰς τὴν θάλασσαν, ἐξήρχοντο καλυμδῶντες εἰς τὴν Σαλαμίνα. Τῶν δὲ Περσῶν οἱ πλείστοι ἐπυύγησαν, ἀγνοοῦντες τὸ καλύμθημα. Τὰ δὲ ναυάγια τῶν Περσῶν ἐξέβαλεν ὁ Ἰέρυρας κατὰ τὴν Κιλικιάδα ἄκρον τῆς Ἀετικῆς, ἀπέναντι τοῦ Φαληροῦς.

§. 19. Ἡδουράθησαν ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ κοινῶς μὲν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Ἀγινῆται. Ἰδίως δὲ, τῶν μὲν Ἀθηναίων ὁ Θεμιστοκλῆς, Κυμένης ὁ Ἀναγογυράσιος, ὁ Ἀμεινίας ὁ φρουεύσας

(α) Ὅρα περὶ τούτων ἐν τῷ βίῳ τοῦ Θεμιστοκλέους.

οὐκ ἀναρχοῦν, καὶ ὁ Σωσικλῆς· οὗτοι εἰδίω-
 ρον καὶ τὴν Ἀρτεμισίαν ἐπιτόνως, πλην ἠπατή-
 ησαν, ὡς εἴρηται· ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι ὑπεσχέ-
 ησαν χιλίας δραχμὰς βροσθεῖον τῷ τριηράρχῳ
 κείνῳ, ὅστις λατῆ αὐτὴν ζῶσαν, νομίζοντες με-
 γάλην κατασχύνην, εὐὰ πολέμῃ γυνὴ ἐνοστίου
 ὦν Ἑλλήνων. Ἐτι δὲ ἠρίστουσε καὶ ὁ Ἀρισειδης,
 στίς ἐφόνευσε τριακασίους Πέρσας εἰς τὴν Ψυτ-
 ὄλεσαν, ἔλασε καὶ τοὺς ῥηθέντας ἀρχμαλιώτους.
 ἰαί τις Λυκομήδης, λαβὼν πρῶτος τριήρη
 Ἰερσικην. Τῶν δὲ Λιγυνητῶν, ὁ ῥηθείς Πο-
 ῦκροτος. Ὁ δὲ Ἀδείμαντος ὁ ναύαρχος τῶν
 ἰερσικῶν φροσθήεις, ἔφυγεν, ὅτε ἤραστο ἡ
 ἀγῆ. Ἰδόντες καὶ οἱ ἄλλοι Κορινθιοὶ τὸν
 ῥατηγὸν φεύγοντα, ἔφυγον ἅπαντες. Ἐλθὼν
 πρὸς κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς Σαλαμῖνος,
 κρουήτου ὁ ναὺς τῆς Σκιδάδος Ἀθήνας, ἤ-
 ρουσε φωνὴν ἀπὸ τευος πλοιστρίου, ἐνειδίζου-
 νον αὐτόν. Ὄθεν αἰσχυθεῖς, ἐπέσειψε παλιε-
 αὐτα μὲν ἔλεγον οἱ Ἀθηναῖοι. Οἱ δὲ Κοριν-
 θιοὶ ἔλεγον, ὅτι ἠρίστουσαν μάλισα, καὶ ἐγένου-
 ῥο αἴτιοι τῆς νίκης. Αναφέρει καὶ Δίων ὁ Χρυ-
 ζαμος δύο ἐπιγράμματα τοῦ Σιμωνίδου, τὸ
 ἰὸν κοινὸν τῶν Κορινθίων, τὸ δὲ ἰδιαίτερον

Μ *

του Ἀδριανού (α). Τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ περὶ Ἡροδοτου κακῆθειας. Τοιοῦτου τέλους ἔλαβεν ἡ ναυμαχία αὕτη, ἣτις ἐγένετο τῇ εἰκοστῇ Ὀκτωβρίου, πρ. χ. 480.

§. κ'. Οἱ μὲν Ἕλληνας πρῶτον μὲν συνήθρυσαν τὰ ναύαγια· ἔπειτα δὲ ἐπιστρέψαντες εἰς τὴν Σαλαμίνα, παρεσκευάζοντο ὅλην τὴν νύκτα, νομιζόντες, ὅτι ὁ Ξέρξης ἔχει σκοπὸν εὐὰ δοκεῖσθαι ναὶ ἄλλην μάχην· ἐπειδὴ ἔβλεπον τὸ πεζικὸν ἐράτευμα παρατεταγμένον ἔτε εἰς τὰ παραθαλάσσια τῆς Ἀττικῆς, ὡς ἦτον καὶ πρότερον. Ὁ δὲ Φαληρεὺς, ὅπου ἦτον ὁ ρόλος, οὐκ ἐφαίνετο ἐκεῖθεν, ἵνα βλέπωσι καὶ τὸν ρόλον, ὅστις ἐφύγε τὴν νύκτα. Ὅθεν τὸ πρῶτ', ἔντες ἑτοιμοὶ εἰς μάχην, καὶ ὀρῶντες πάλιν τὸ πεζικόν, ἠλπίζον, ὅτι ἦτον καὶ ὁ ρόλος. Μαθόντες δὲ μετ' ὀλίγον, ὅτι ἐφύγε, ἐδίωξαν αὐτὸν μέχρι τῆς Ἀνδρου, πλημ οὐκ ἐφθασαν. Τότε εἶπεν ὁ Θεμιστοκλής, νῦν διώξωσιν αὐτὸν μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου, ἵ-

(α) Δόγ. Αἴ. ε'. Ἡρόδοτ. Πολέμ. καὶ Οὐραν. Πλούτ. αργ. Ἀριστ. §. Διόδ. Ια' — Κς'. Πausan. Ἀττικ. Δ'. Πτολεμ. Ἡρωικ. Γ'. Πολύμ. ἡ. νγ'.

πειτα γὰ κόψωσι τὴν γέφυραν, ἵνα λάβωσι ζῶν-
 τα τὸν Ξέρξην, καὶ νὰ κυριεύσωσι τὴν Ἀσίαν
 εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἄλλ' ὁ Εὐρυβιάδης, ἢ ὁ
 Ἀριτεΐδης, δὲν ἠθέλησε, κατὰ τὴν κοινὴν γνώ-
 μην. Ὅθεν ἐγραψεν ὑκέρου πρὸς τὸν Ξέρξην,
 νὰ φύγῃ, ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες ἐτοιμάζονται, νὰ
 κόψωσι τὴν γέφυραν. Ἐπειτα δὲ ἐπολιόρκησαν
 τὴν Ἀνδρῶν διὰ τὸν μῆδισμὸν, περιῆλθον καὶ
 τὰς ἄλλας νήσους ἀργυρολογοῦντες, διὰ τὴν
 αὐτὴν αἰτίαν, ὡς εἶρηται ἐν τῷ βίῳ τοῦ Θε-
 μισοκλέους. Ἐκείθεν δὲ ἐπίστρεψαν εἰς τὴν Σα-
 λαμίνα, καὶ ἐπεμψαν εἰς τοὺς θεοὺς τὰ ἀερο-
 θύενια ἐκ τῶν λαφύρων. Πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀ-
 φιέρωσαν καὶ τρεῖς τριήρεις τῶν Φοινίκων· τὴν
 μὲν μίαν ἐν τῷ ἐν Σαλαμίει Ἰερῷ τοῦ Ἀΐαν-
 τος· τὴν δὲ ἄλλην ἐν τῷ Ἰσθμῷ τοῦ Προσει-
 δῶνος· τὴν δὲ τρίτην ἐν τῷ Σουσίῳ τῆς Ἀθη-
 νᾶς. Εἰς τοὺς Δελφοὺς δὲ ἐπεμψαν ἄλλα πολ-
 λὰ, ἐξ ὧν κατεσκεύασαν ἀνδριάντα δωδεκά-
 πηχυν, ἔχοντα εἰς τὴν χεῖρα τμήμα πλοίου. Οἱ
 δὲ Αἰγυπτῆται ἀφιέρωσαν ἰδίως τρεῖς χουρούς
 ἀσίρας. Ἐπειδὴ ἠρώτησαν τὸν Ἀπόλλωνα,
 ἂν εἶναι ἱκανὰ τὰ ἀφιερῶματα, καὶ εἰήτησε
 καὶ ἰδιαιτέρως παρ' αὐτῶν, δεικνύων, ὅτι αὐτῶν

τοὶ ἠρίστουσαν πρὸ πάντων. Μετὰ δὲ ταῦτα
 ἦλθον εἰς τὸν Ἴσθμον, ὅπου ἦτον τὸ κοινὸν
 συνέδριον τῶν Ἑλλήνων, ἵνα διακρίνωσιν ἐν
 τῷ βωμῷ τοῦ Ποσειδῶνος, τοὺς ἀνδραγαθή-
 σαντας, καὶ νὰ τιμώσωσιν αὐτοὺς κατ' ἀξίαν.
 Ἐκριθῆ δὲ πρῶτος ὁ Θέμιστοκλής, ὅμως εἰν
 εἰμίησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι οὕτε αὐτῶν, οὕτε
 τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὸν φθόνον (α). Οἱ Ἀθη-
 ναῖοι ὅμως ὑπέφερον ἀταράχως καὶ τοῦτο, ἐ-
 πειδὴ ὁ ἐχθρὸς ἦτον εἰς ἐκεῖ.

(α) Ὅρα καὶ περὶ τούτων ἐν τῷ Βίῳ τοῦ Θεμιστο-
 κλέους.